

BEKEN EN BEEKDALEN IN ZUID-LIMBURG: THEMANUMMER EN PUBLICATIE



Eyserbeek te Cartils,
vlak voor de monding
in de Geul (foto: J.
van de Kam).

Vier maanden na het themanummer over planten in Limburg wederom een publicatie (ditmaal zowel als dubbelnummer van het Maandblad als aflevering in de Reeks Publicaties) gewijd aan één onderwerp en dat terwijl er geen sprake is van een jubileum als aanleiding. Het werk van een overijverige redactie? Het antwoord is zonder meer bevestigend. Onder de bezielende leiding van ad hoc redacteur Frans Schepers zijn een aantal specialisten aangezocht om met hun kennis een visie te geven op enkele van de laatste ongerepte beeksystemen die Nederland nog kent. Hun motivatie? Een niet ongegronde bezorgdheid over unieke ecosystemen van beken als Geul en Gulp, nu met name de laatste jaren de politieke interesse lijkt te zijn opgewekt voor een lang verwaarloosd terrein. De eerste stap in het proces is inmiddels gezet. Met het onderbrengen van de laatste witte gebieden bij het Waterschap Roer en Overmaas is thans het waterkwantiteitsbeheer in geheel Zuid-Limburg gecentraliseerd. Het is daarom goed dat de Particuliere Natuurbescherming haar visie verwoordt en als eerste van de betrokken instanties naar buiten treedt met een weloverwogen, maar daarom niet minder kritische standpuntbepaling.

Een geheel nieuw gezichtspunt? Het zou vanaf deze plaats te ver gaan om dat te verdedigen. Het zou waarschijnlijk ook niet hard gemaakt kunnen worden. Want was het al niet Smissaert die ruim dertig jaar geleden in het Natuurhistorisch Maandblad een onderzoek presenteerde met het doel argumenten aan te dragen om de belangrijkste Limburgse beken van verdere cultuurinvloeden te vrijwaren? Was het niet omstreeks dezelfde tijd dat mev. Mur-Atzema een uitgebreid rapport publiceerde met daarin uitgewerkte plannen om de waterkwaliteit van vervuilde beken te verbeteren? Helaas moeten we constateren dat de verantwoordelijke politici te weinig aandacht hebben geschonken aan de toen geconstateerde problematiek. Het resultaat is dat we thans vooral in Noord- en Midden-Limburg geconfronteerd worden met vervuilde en genormaliseerde beken met een zodanig verstoord ecosysteem dat herstel niet anders dan met grote financiële inspanningen haalbaar zal blijken.

Een eenzijdige benadering? Natuurlijk ligt in deze publicatie de nadruk op natuur, landschap en milieu. Maar mogen we? Is het niet zo dat decennia lang alleen maar oog was voor agrarische, recreatieve en communale belangen in de zin van versnelde afwatering, hengelsport, wandelgelegenheid of rioolwaterafvoer? Toch zult u bij het lezen van de diverse bijdragen merken dat natuurbeschermers niet blind zijn. Met het Natuurbeleidsplan als richtlijn is het zonder meer billijk dat andere dan ecologische belangen thans pas op de plaats maken. In onze visie is het echter zo dat recreatieve, maar ook bv. agrarische belangen op termijn van de voorgestelde veranderingen zullen profiteren.

Besturen is vooruit zien. En daarom ook de keuze voor Zuid-Limburg. Het zou toch immers van de zotte zijn als we over enkele jaren met zijn allen tot de conclusie zouden komen dat we de laatste natuurwaarden van de Zuidlimburgse beekdalen om zeep geholpen hebben om vervolgens over te gaan tot "Renaturierungsprojekten". Hierin ligt ook de kracht van deze publicatie. Geen enkele beleidsmaker zal na het lezen van dit stuk nog kunnen zeggen, om maar even bij onze oosterburen te blijven, "wir haben es nicht gewusst". Sterker nog, de conclusie kan niet anders zijn dan "Natuurontwikkeling langs beken in Zuid-Limburg? Ja, natuurlijk".